

ima tudi Stritarjevo podobo. Zvezki so res okusno uravnani, zunanja oblika v mal. 8^o je lična in dela čast tiskarni in slovenski (?) umetnosti. Cena je precejšnja: šest zvezkov sešitih stane 15 gold.; v francoski vezbi 20 gold. 70 kr. — Spisi so tako-le razrejeni po zvezkih: *I. zvezek*: Poezije. (Str. 11—320.) — *II. zvezek*: Pripovedni spisi (Str. 7—424): Svetinova Metka (7—65), Zorin (67—188), Gospod Mirodolski (189—424). — *III. zvezek*: Pripovedni spisi. (Str. 7—366): Sodnikovi (7—230), Rosana (231—312), Priletnega samca sveti večer (313—329), Mož z mačico (331—354), Odpusti! (355—366). — *IV. zvezek*: Prizorni spisi. (Str. 7—402): Pismo (7—61), Oderuh (63—81), Zapravljevec (83—98), Najemnina (99—119), Rejenka (121—145), Iz Bosne (147—157), Očetovo pismo (159—162), Očetov god (163—171), Kosana (173—179), Klara (181—209), Zorko (211—267), Po velikem požaru (269—277), Nedolžen (279—311), Pravo junaštvo! (313—324), Klasične podobe (325—339), Apostrof (341—366), Zivalski pogovori (367—387), Zimske podobe (389—402). — *V. zvezek*: Poučni spisi. (Str. 7—451): Kritična pisma (7—59), Preširen (61—108), Pogovori (109—451). — *VI. zvezek*: Razni spisi (Str. 7—442): Triglavan iz Posavja (7—32), Deveta dežela (33—78), Vino (79—92), Želodec (93—102), Sol (103—108), Sreča (109—116), Ko bi človek vse videl in vedel (117—126), Hudi stric (127—170), Oče za sina (171—178), Popotna pisma (179—222), V Ljubljano (223—229), Nekaj posebnega (231—236), Znanstvena terminologija (237—242), Nova knjiga (243—254), Preširnu na spomin (255—261), Glasha (263—268), Župnik Wakefieldski (269—276), Slovenska imena (277—287), Šestomer slovenski (289—302), Zona (303—326), Spomini (327—351), »Zgodnji Danici« (353—368), Dunajska pisma (369—425), Sreč (427—442).

Stritarjevi spisi so bili ponujeni že »Slovenski Matici«, a ni jih sprejela, ker so mnogi spisi slovenskemu občinstvu že tako ali tako v roki, zlasti pa ne »zaradi duha, ki veje v spisih in ki bi ne ugajal večini matičnih družbenikov.« (Letopis »Mat. Slov.« 1886, stran 236.) Zadnji razlog je bil za »Matico« odločilen. Ta sodba prvega našega slovstvenega zavoda je tudi moja sodba. Velik del čitajočega slovenskega občinstva sodi enako in to je razlog, ki nekaj velja. Zato se ne strinjam z namenom tega izdanja, v katerem nahajamo tudi one spise, ob katerih se je najbolj spodtikala kritika. Gosp. Stritar je pisatelj od nog do glave, neznamo stvarico ti zna zanimivo opisati, da te nehotečega zanjo navduši. Njegova nevezana beseda je lepa, jasna, lahka in h krati govorniška. Slomšek je z besedo in z vzgledom učil pristno slovensko pisati. Žal, da se ga je držalo nekoliko napak, katere bi bil lahko popravil, a jih pač ni spoznal. Slomšek-ova veljava je segala sicer daleč, a vendar ne dovolj v svetno slovstvo. Tu je dovršil zlasti Stritar, kar je začel Slomšek: slovensko pisavo je ogladil, očistil, umeril, da se moremo sedaj ponašati z lepo slovensko prozo. Tudi kot pesnik je vtisnil Stritar svoji dobi dovolj znanen pečat. Pesniška oblika slovenska je dospela po njem do one dovršenosti, s katero se lahko ponaša tudi pred

velikimi narodi. To so obče priznane zasluge Stritarjeve. — A žal, da ne moremo istega spoštljivega priznanja izreči o idejah, o duhu njegovih spisov. Kot pesnik ima on jako sprejemljivo srce. Odpiralo se je vzorom, kateri se zdé vzvišeni, ki imajo čarobno moč: a pred jasnim umom, pred natančno sodbo stroge pameti ne morejo obstati ti vzori. O tem se čitatelj najlože prepriča opazujoč, kako sodi pisatelj o eni in isti stvari na raznih mestih. Oni, ki motrijo zgodovino duševnega življenja našega naroda v zadnjih štirih desetletjih, vedó, od kod prihaja ta duh pesnikov. Vsekako smemo reči, da res naroden ni ta duh in narodu našemu ne ugaja. Stritarjeve ideje ne morejo narodu koristiti in ako bi mu jih omikanci, ako bi vzgojevalci mladine prav po mladini narodu vsiljevali in vcepiljevali Stritarjevega duha, pretrgali bi narodni razvoj in postavili narod na nevarno stališče.

„**Josipa Jurčiča zbrani spisi.**“ — Precej po smrti Jurčičevi (3. maja 1881) se je ustanovil »Odbor za Jurčičev spomenik«, v katerem so bili ti-le gg.: Dr. V. Zarnik (predsednik), dr. H. Dolenc, Peter Grasselli, Ivan Hribar, Franc Levstik, dr. Ivan Tavčar, prof. Toma Zupan, dr. Jos. Staré (blagajnik), prof. Fr. Levec (tajnik). Spomenik naj bi bil trojen: prvič spominski kamen na grobu pri sv. Krištofu, drugič spominska ploča na rojstvenem domu, tretji slovstven spomenik v zbranih spisih. Prihodnje leto (1882) je izšel 1. zvezek »zbranih spisov« in sicer »Deseti brat«. Roman. Žal, in na svetlo dal »Odbor za Jurčičev spomenik.« Uredil Fr. Levec. Ta zvezek prinaša tudi to-le naznani: »Josipa Jurčiča zbrani spisi izidejo v desetih po 18 do 20 tiskanih pol srednje osmerke obsežnih zvezkih. Prvih šest zvezkov bode obsežalo romane, novele in povesti; sedmi zvezek pesni, balade in dramatične spise; osmi studije, feuilletona in nekatere politične članke; deveti literarno ostalino, osobito na pol dovršeni roman »Slovenski svetec in učitelj«; deseti obširen životopis s pisateljevo podobo in raznimi listi njegovimi. Vsako leto nameravamo izdati po tri zvezke.« A ta načrt se je izvrševal tako, da je 1. 1884 izšel 2. in 3. zv., 1. 1885 — 4. in 5., leta 1886 — 6., 1. 1888 — 7. in pred kratkim je izšel 8. zvezek. A tudi izdajateljstvo se je premenilo: 5. zvezek je dal na svetlo še »Odbor za Jurčičev spomenik«, a 6. zvezek je »založila in na svetlo dala »Narodna tiskarna«; enako tudi 7. in 8. zv. Vzroki so pač največ gmotni, ker se je razpečavanje vršilo le počasno. Odbor je odstopil Jurčičeve spise »Nar. Tiskarni«, ker se je nadejal, da se bode tem potem nadaljno izdajanje pospešilo. Znižala se je tudi cena in je sedaj vsakemu zvezku 60 kr.

Vsebina dosedaj izšlih zvezkov je ta-le: *1. zvezek*: Deseti brat. Roman. — *2. zvezek*: I. Jurij Kozjak, slovenski janičar. Povest iz 15. stoletja domače zgodovine. — *II.* Spomini na deda. Pravljičice in povesti iz slovenskega naroda. — *III.* Jesensko noč mej slovenskimi polharji. Črtice iz življenja našega naroda. — *IV.* Spomini starega Slovenca ali črtice iz mojega življenja. — *3. zvezek*: I. Domen. Povest. — II. Jurij Kobilica. Izvirna povest iz časov lutrovske reformacije. — *III.* Dva prijatelja. — *IV.* Vrban

Smukova ženitev. Humoristična povest iz narodnega življenja. — V. Golida. Povest po resnični dogodbi. — VI. Kozlòvska sodba v Višnji Gori. Lepa povest iz stare zgodovine. — 4. zvezek: I. Tihotapec. Povest iz domačega življenja kranjskih Slovencev. — II. Grad Rojinje. Povest za slovensko ljudstvo. — III. Klošterski žolnir. Izvirna povest iz 18. stoletja. — IV. Dva brata. Resnična povest. — 5. zvezek: I. Hči mestnega sodnika. Izvirna zgodovinska povest iz 15. stoletja. — II. Nemški válpet. Povest. — III. Sin kmetskega cesarja. Povest iz 16. stoletja. — IV. Lipe. Povest. — V. Pipa tobaka. Povest. — VI. V vojni krajini. Povest. — 6. zvezek: I. Sosedov sin. — II. Moč in pravica. — III. Telečja pečenka. Obraz iz našega mestnega življenja. — IV. Bojim se te. Zgodovinska povest. — V. Ponarejeni bankovci. Povest iz domačega življenja. — VI. Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ker je krompir kradel. — VII. Črta iz življenja političnega agitatorja. — 7. zvezek: I. Lepa Vida. Roman. — II. Ivan Erazem Tatenbah. Izviren historičen roman iz sedemnajstega veka slovenske zgodovine. — 8. zvezek: I. Čvet in sad. Izviren roman. II. Bela ruta, bel denar. Povest. — Iz tega pregleda je čitatelj razvidel, da se je tudi gledé vsebine premenil prvotni načrt.

Večina Jurčičevih spisov je Slovincem toliko znana, da ni potreba podajati o njih tukaj kritike. Pisava Jurčičeva je v tej izdaji tako popravljena, da ustreza sedanjim zahtevam. A nekaj treba pripomniti.

Ne vém, je-li kje kak pisan ali nepisan zakon, da se morajo v »zbr. spisih« izdati prav vsi spisi pokojnega pisatelja, ne vém, ali je to nameraval omenjeni »odbor«, ali ne. Rekel bi, da ne. Kdo more najti vse spiske pisatelja, ki je bil urednik velikemu listu, kdo bi hotel vse mrvice pobirati! Sodim pa, da se ne skaže pokojniku nikaka usluga, ako se povzemo v zbrane spise tudi taki spisi, katerih bi pisatelj v poznejših letih ne odobral. In tako sodim, da bi pokojni Jurčič ne odobral izdajateljevega, recimo raje, urednikovega ukrepa, vsled katerega je v »zbrane spise« prišel tudi spisek: »Bela ruta, bel denar.« Ali ima kaj estetične vrednosti? Ali je pisava vzorna? Ali sta vredna junak in junakinja našega občudovanja? Tudi povest mora biti resnični primerna: to sklepanje dogodkov in značajev, katere nahajamo tu, naravnost — ni pesniško. Ta spis že sam po sebi dovolj kaže (ako bi se tudi ne ozirali na leto njegovega rojstva 1874), da ga je narekovalo kaj drugega nego pesniška navdušenost. In sedaj ga čitateljem ponujati — je-li to usluga pokojniku? Rečem lahko, da hode boljši del čitateljev, ki je doslej kot vzornika cenil Jurčiča, premenil svojo sodbo. Ali naj rečem s pripovedovalcem: »Od vóla se ne smé več zahtevati, nego govedine, od svetá ne več, nego dati more; prijatelj, bodiva filozofa . . .!«? Ali naj naredimo že dijake za take »filozofe«?

Toliko je tudi dosti umljivo pojasnil zadnji zvezek, da vzgojitelji in duhovniki pazimo, na kaj se naročamo in kaj priporočamo,

„Svoji k svojim.“ Veseloigra v enem dejanji. Spisal dr. J. Vošnjak. V Ljubljani. Tisk in za-

ložba »Narodne Tiskarne«. V mali osmerki 32 str. Cena 30 kr. — Igrica je priprosta, na lahko zapletena, da se kaj lahko, a prijetno razvozla. Igrala se je v »Čitalnici ljubljanski« o priliki odkritja Vodnikovega spomenika.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše —è—.)

Knjige „Matiice hrvatske“ za leto 1888.

Dalje časa že se je oziral marsikateri rodoljub na »Matico hrvatsko« in se veselil knjig, katere mu je letos obetala. Govorilo se je, da izidejo koncem maja, vendar so se malo zakasnile, kar pa ni čudno. Pred nekoliko dnevi je prejel vsak naročnik za jako malo svotico treh goldinarjev devet raznovrstnih, izvirnih knjig, a oni, kateri pridene še dva glđ., dobi po vrhu še dve knjigi, kateri sta izšli v posebni knjižnici. Zunanost knjig, za kar čast »dionički tiskarni«, taka je, da tudi lahko tekmuje z najlepšimi izdajami drugih, večjih, tudi neslovanskih narodov. Vsebina strinja v sebi raznovrstnost in dovršenost. Vsak stan, vsaka starost dobi v »Matici« sebi primerno knjigo. Dijak se bode navduševal z »Iskricami« Nikole Tommasea; rodoljub bode prebiral kneza Nikola Zrinjskega, prebiral bode životopisa dveh hrv. junakov, borcev »za krst častni i slobodu zlatnu«: Marka Mesića in Luke Imbrišinovića; zgodovinar bode vzel v roko zgodovino rimskih cesarjev, in zgodovino Herodotovo; zemljepisec se bode zabaval s Hoičevimi »Slikami iz občega zemljopisa«, trgovec in obrtnik s »knjižnico za hrv. trgoce«, kdor se peča s slovtvom — Brozove »Črtice iz hrv. književnosti«, a kogar veselí zabava, najde v »Zabavni knjižnici« obilo zabave. »Matici« moramo priznavati posebno to, da se izdajajo knjige, katere ne zanimajo samo enega, ali pa eden stan, marveč vse so tako pisane, da jih vsakdo lahko čita. Vse so tako prijetno pisane, da se ne bode nihče z njimi dolgočasil; niso pisane suboparno, učnjaško, nego priprosto, zabavno in lahko umljivo. In to je, ménim, tudi nekaj. »Matica« je središče hrv. slovstva; kar je boljih del, izidejo v »Matici«, izvzemši sevéda strogo znanstvene spise, katere izdaja »Akademija«. V »Matici« se res goji pravo leposlovje, ker tu izhajajo zabavne knjige pristojno pisane, ne pa tako gnjusno in umazano, kakor so pisane nekatere knjige, katere so zagledale beli svet izven »Matiice«. Hrvatje so v tem oziru že daleč zabredli; daj Bog, da ostane »Matica« vedno pri istih načelih, za kar hvala največ njenemu zaslužnemu, sedaj žali Bog že pokojnemu predsedniku Ivanu Kuljeviću in pa neutrudljivemu tajniku Ivanu Kostrenčiću. Vendar dosti o tem, oglejmo si raje na kratko posamezne letošnje Matičine knjige.

Naj začnem s »Zabavno knjižnico«. Čez dolgo časa, skoraj čez trideset let, oglašil se je v »Matici« zopet hrv.-srbski književni veterani Matija Ban, ter poslal hrvatskemu narodu knjigo, v kateri se opisuje junak — ponos hrvatskega naroda in celega krščanstva. Knjiga slóve: „Knez Nikola Zrinjski“. Junačka drama u pet činova. — (Zab. knjiž. štev. 105—106). — 8^o, str. 142. Cena 50 kr. — Ne bodem opisoval vsebine, saj